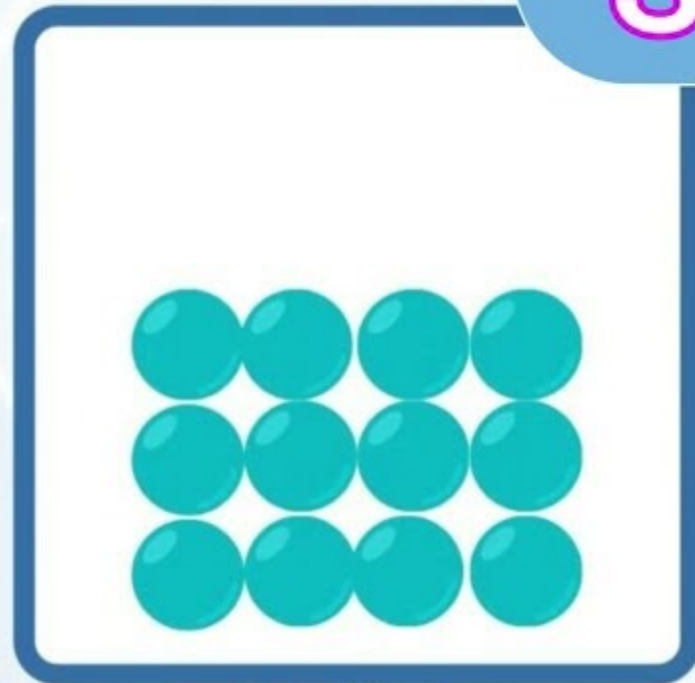
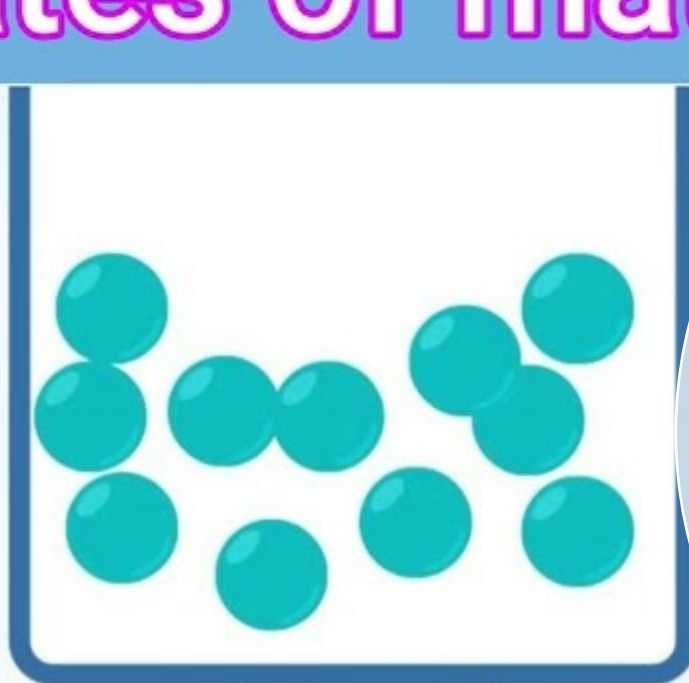

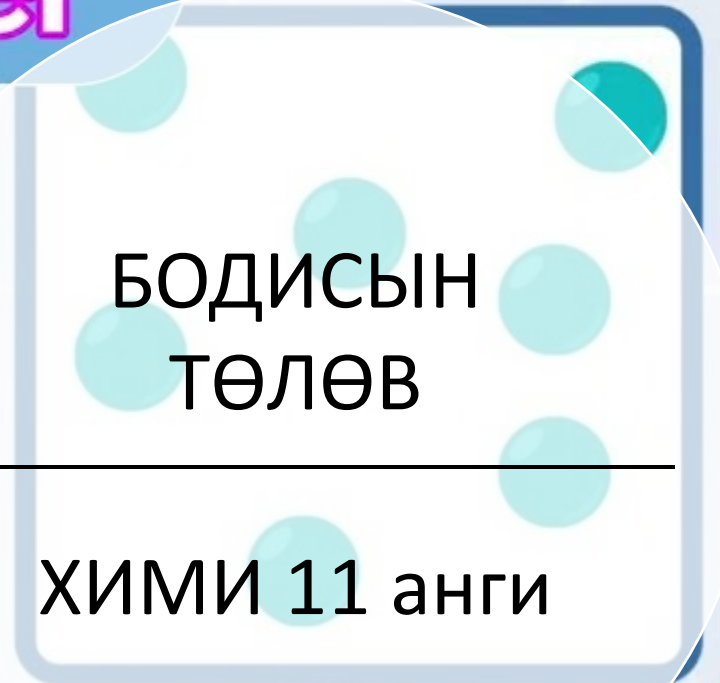
States of matter

Solid

Liquid

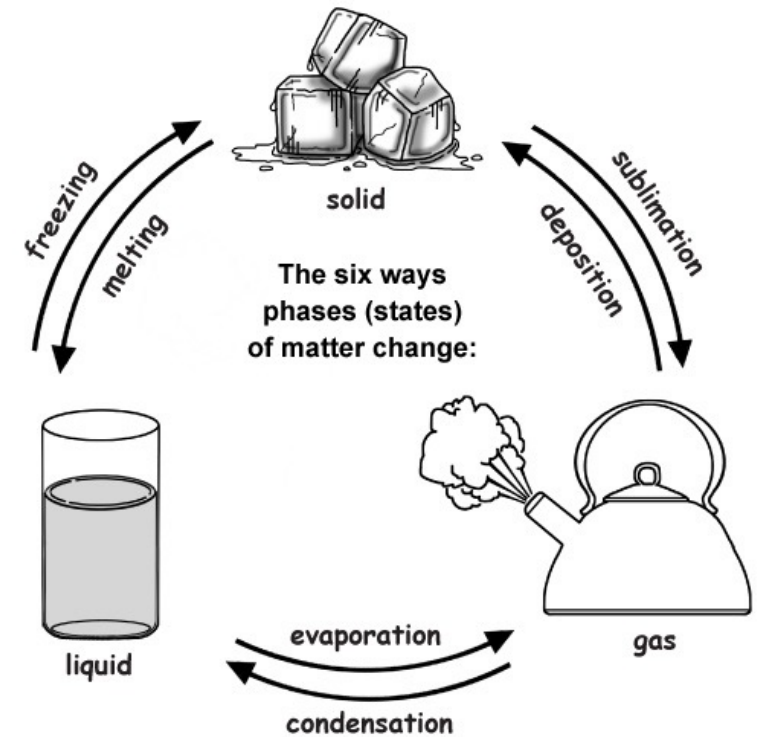
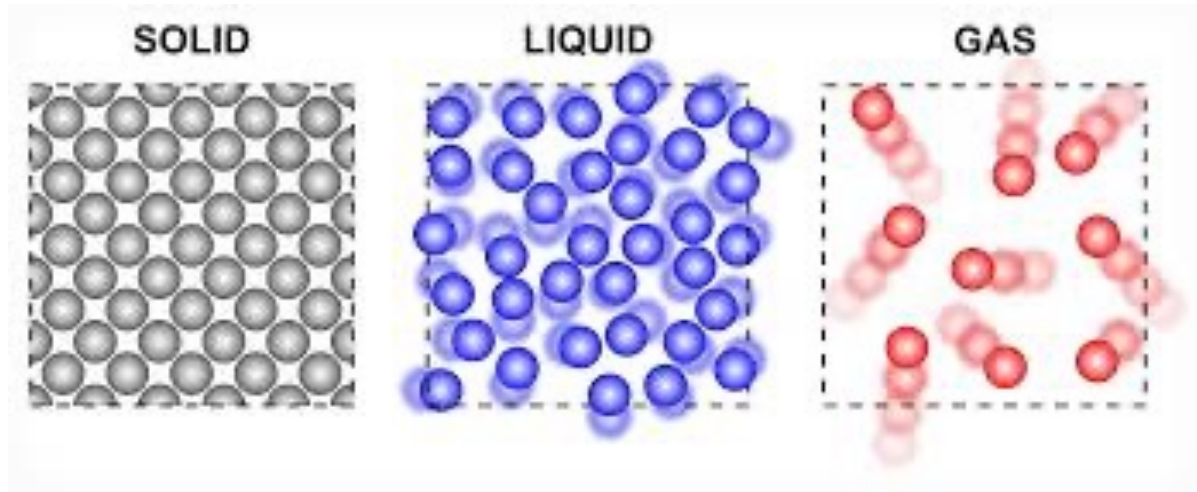
БОДИСЫН
ТӨЛӨВ

ХИМИ 11 анги

Gas

Бодисын төлөв

Аливаа бодис хатуу, шингэн, хий төлөвт оршдог нь тэдгээрийг бүрдүүлж буй атом болон молекул хоорондын таталцлын хүчний төрлөөс хамаардаг.

Хий төлөв, хийн кинетик онол

Хийн шинж чанарыг тайлбарлахад хүндрэлтэй байдаг учир идеал хий болгон загварчилж шинж чанарыг тайлбарладаг онолыг **кинетик онол** гэнэ.

Кинетик онолоор идеал хий нь дараах шинж чанартай:

- Молекулууд нь эмх замбараагүй хөдөлгөөнтэй.
- Молекул хооронд таталцах хүч байхгүй.
- Хийн температур нь молекулуудын дундаж кинетик энергиэс хамаарна.

Идеал хийн шинж чанар

Бойлийн хууль: Хийн эзэлхүүн даралттай урвуу хамааралтай.

$$p_1 V_1 = p_2 V_2$$

Гей-Люссакийн хууль : Хийн эзэлхүүн даралт нь температуртай шууд хамааралтай.

Хийн даралт тогтмол үед:

$$\frac{V_1}{T_1} = \frac{V_2}{T_2}$$

Хийн эзэлхүүн тогтмол үед:

$$\frac{p_1}{T_1} = \frac{p_2}{T_2}$$

Идеал хийн тэгшитгэл

Дээрх 2 хуулийг нэгтгэн идеал хийн нэгдсэн тэгшитгэлийг бичвэл:

$$\frac{p_1 V_1}{T_1} = \frac{p_2 V_2}{T_2}$$

Хийн эзэлхүүн, даралт, температур молийн тоо хэмжээний харилцаа хамаарлын тэгшилгэлийг идеал хийн тэгшитгэл гэнэ.

$$pV = nRT$$

p – даралт (Па)

V – эзэлхүүн (м³)

n – молийн тоо (моль)

R – хийн универсаль тогтол 8.31 Ж моль⁻¹ К⁻¹

T – температур (К)

Бодлого

- 6.85 дм^3 эзэлхүүнтэй идеал хийн даралт, эзэлхүүн харгалзан 503.95 кПа ба 4.65 дм^3 болтол шахсан бол хийн анхны даралтыг олно уу.
- 305 К температуртай 17 дм^3 эзэлхүүнтэй хий 233.04 кПа даралттай байжээ. Хэрэв температурыг 350 К хүртэл ихэсгэж даралтыг 151.98 кПа болгож бууруулсан бол хийн эзэлхүүнийг олно уу.
- 0°C температур, 152 кПа даралтад байгаа устөрөгч 8.56 дм^3 эзэлхүүнтэй бол хийн молийг олно уу.
- 655 гр метан (CH_4) 25°C температур, 99.33 кПа даралтад байгаа бол метаны эзэлхүүнийг олно уу.
- 2.5 см диаметртэй 5.5 м урттай цилиндр хэлбэрийн неон гэрэлд агуулагдаж байгаа хий 237.3 Па 35°C температуртай байдаг бол неон гэрлийн массыг олно уу.